

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การศึกษาวิเคราะห์การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลัก อภิธานียธรรม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง อุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
ผู้วิจัย	: พระปลัดสุรพงษ์ จิตญาโณ (แก้วกอ)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา), M.A. (Soc., Eco.), Ph.D. (Soc.) : ผศ.สุพิมล ศรศักดิ์, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา), กศ.ม. (บริหารการศึกษา) : ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์, พธ.บ.(ปรัชญา), ศษ.ม. (บริหารการศึกษา), พบ.ม. (พัฒนาสังคม), พร.ด. (ไทศึกษา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวเคราะห์การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักอภิธานียธรรม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาหลักอภิธานียธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาแนวความคิดการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) เพื่อศึกษาวเคราะห์การบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักอภิธานียธรรม การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือเน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนาม (Field Research)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. หลักอภิธานียธรรมเป็นหลักธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี ๒ ประเภท คือ ราชอภิธานียธรรม (อภิธานียธรรมสำหรับคฤหัสถ์ผู้มีหน้าที่ในการปกครอง) และภิกษุอภิธานียธรรม (อภิธานียธรรมสำหรับบรรพชิตผู้ไฝธรรม) อภิธานียธรรมปรากฏมีในพระสูตรต่างๆ เช่น มหาปริพพานสูตร เป็นต้น โดยแต่ละสูตรมีหลักธรรม ๔ ประการบ้าง ๖ ประการบ้าง และ ๗ ประการบ้าง

๒. ประเทศไทยได้มีการพัฒนาระบบการปกครองนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยวางรากฐานการบริหารแผ่นดินด้วยการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาค ซึ่งเทศบาลตำบลขนาดใหญ่อยู่ในรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหลักการบริหารสำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจหน้าที่, ความมีอิสระในการปกครอง, หลักการประชาธิปไตย

๓. เทศบาลตำบลขนาดใหญ่ได้ประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม ดังนี้ ๑) มีการประชุมกันเนืองนิตย์ คือประชุมสามัญปีละ ๔ ครั้ง และเมื่อมีปัญหาเร่งด่วนสามารถประชุมวิสามัญได้ และมีการประชุมประจำเดือนของเจ้าหน้าที่ พนักงาน ลูกจ้างของเทศบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งทุกการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยน ระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำร่วมกัน โดยเฉพาะมีกำหนดระเบียบวาระประชุม ภายหลังประชุม มีการมอบหมายการที่ต้องรับผิดชอบ โดยจัดตั้งคณะกรรมการติดตาม และประเมินผล ๓) เคารพปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ได้วางไว้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกฎหมายบ้านเมือง และยึดหลักปรัชญาดั้งเดิมมาเป็นแนวทางการบริหาร เช่น ฮิตสิบสอง คองสิบสี่ ๔) เคารพนับถือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และผู้สูงอายุ เคารพเชื่อถือความคิดเห็นของท่าน พร้อมทั้งช่วยเหลือเกื้อกูลท่านเหล่านั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณสุข และเบี้ยเลี้ยงชีพ เป็นต้น ๕) ค้ำครองสิทธิเด็กและสตรี จากการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือการใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดทางเพศ ๖) เจริญ หรือพุทธศาสนสถานเป็นเครื่องสัญลักษณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนาได้รับการดูแล และบูรณปฏิสังขรณ์ ๗) สนับสนุน ส่งเสริมคนปฏิบัติดี ปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งให้ความอารักขา และคุ้มครอง

Thesis Title	: An Analytical Study of Local Government's Administration According to The Principle of Aparihaniyadhamma : A Case Study of Khamyai Sub-district Municipality, Muang Ubonratchatani District, Ubonratchatani Province.
Researcher	: PhraPalatsuraphong Thitañano (Kaewkor)
Degree	: Master of Arts (Buddhist Studies)
Thesis Supervisory Committee	: Phrakrusamuha Chawean Katapuñño, B.A. (Social Studies), M.A. (Soc., Eco), Ph.D. (Soc.) : Asst.Prof. Supimol Sornsakda, B.A. (Social Studies), M.A. (Educational Administration.) : Dr. Ruangdet Khechornsart, B.A. (Philosophy), M.A. (Educational Administration), M.A. (Social Development), Ph.D. (Tai Studies)
Date of Graduation	: February 19, 2013

Abstract

This research study entitled “An Analytical Study of Local Government's Administration According to the Principle of Aparihaniyadhamma : A Case Study of Khamyai Sub-district Municipality, Muang Ubonratchatani District, Ubonratchatani Province.” Consists of the following three objectives; 1) to Study The Principles of Aparihaniyadhamma in The Buddhist Theravada Scriptures, 2) to Study The Concepts of Local Government's Organization's Administration and 3) to Study and analyze The Administration of Khamyai Municipality for The Principles of Aparihaniyadhamma. The Research is a Documentary and Field Research.

The result of research was found that:

1) The Principles of Aparihaniyadhamma that lead never to decline, but only to prosperity and welfares consist of Two Kinds; Aparihaniyadhamma for social human administration and for Shanggha Community administration. These principle

of Dhamma are found in many Suttas such as such as Mahaparinibbhana Sutta etc. Each of them contains 4, 6 or 7 principles of Dhamma.

2. The revolution of Thai government's system from the past to the present has been based on the transformation from centralization to dedecentralization. Khamyai sub-district municipality which is a part of it is in the form of local administration. There are the important of administration as follows Decentralization, Freedom of Administration, Principle of Democracy.

3. The principle of Aparihaniyadhamma applied to the administration of Khamyai sub-district municipalities are as follows; 1) Holding regular and frequent meeting, four times a year for annual meeting, 2) Meeting together, dispersing, and doing their duties in harmony, 3) Abiding by the fundamental rules and regulations, upholding the local original Philosophy, "Heetsibsong Khongsibsi" as a way of administration, 4) Honouring and respecting those who have knowledge, ability and morality, accepting and obeying the opinion and advise of elders who have long valuable experience, supporting them by means of public health and requisites etc as well, 5) Protecting the right of women and girls from molesting, violence and sexual harassment, 6) Defending and renovating the pagodas, and Buddhist holy places which are the important symbols of Buddhism, 7) Supporting those who have moral conduct and follow Dhamma, providing them helpful protection, as well.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะอาศัยความช่วยเหลือจากท่านอาจารย์เหล่านี้ คือ พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ ดร. ผศ.สุพิมล ศรศักดิ์ และดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์ ซึ่งเป็นคณาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์เสียสละเวลาให้คำแนะนำตรวจแก้ปรับปรุงเพิ่มเติมให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยและเพื่อนนิสิตทุกคนที่ได้เอื้อเฟื้อช่วยเหลือค้นคว้าในด้านข้อมูล และให้คำปรึกษาในการดำเนินงานด้านวิทยานิพนธ์ ตลอดทั้งดำเนินการพิมพ์จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเอาใจใส่ของท่านที่กล่าวนามมาและท่านที่ไม่ได้ออกนามมา ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ แต่พระเถรานุเถระ โดยมี พระครูอุดมกิจวิมล เจ้าคณะตำบลขามใหญ่เขต ๑ พระครูสุนทรพัฒนวิธาน เจ้าคณะตำบลขามใหญ่เขต ๒ ที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งนี้ พร้อมด้วย พระครูวิสิฐพัฒนารณ เจ้าคณะอำเภอเมืองอุบลราชธานี พระครูวิลาสกิจจาทร เจ้าคณะอำเภอดอนมดแดง และพระครูสิริสุตวิมล วัดมงคลโกวิทาราม จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้สนับสนุนการศึกษา จึงกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ขอเจริญพรขอบคุณ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยมี นายปัญญา กัลปตินันท์ นายกเทศมนตรี นางสุดารัตน์ วามะสิงห์ ประธานสภาเทศบาล นายอำพล ทองพลู ปลัดเทศบาล เจ้าหน้าที่ พนักงาน รวมทั้งประชาชนที่อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลตำบลขามใหญ่ที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งนี้

หากคุณความดีที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดาบิดา ผู้ให้กำเนิด ครูอุปฌาย์ อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้มีพระคุณ และขออานิสงส์ในคุณงามความดีที่เกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จงบังเกิดมีทั่วถึงกันทุกท่าน เทอญ

พระปลัดสุรพงษ์ จิตณาโณ (แก้วกอ)

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ณ

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๓
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓
๑.๗ วิธีดำเนินงานวิจัย	๑๒
๑.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๓
๑.๙ ประโยชน์ที่จะได้รับ	๑๓

บทที่ ๒ หลักการบริหารนิยธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๒.๑ ความหมายและความเป็นมาของหลักการบริหารนิยธรรม	๑๔
๒.๒ หลักการและสาระสำคัญของหลักการบริหารนิยธรรม	๑๖
๒.๓ หลักการบริหารนิยธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา	๒๒
๒.๔ หลักธรรมที่ส่งเสริมหลักการบริหารนิยธรรม	๓๖

บทที่ ๓ แนวความคิดการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร	๔๔
๓.๒ ความเป็นมา ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๑
๓.๓ หลักการและแนวความคิดทฤษฎีของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๔
๓.๔ องค์ประกอบและประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๐

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๔ วิเคราะห์การบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักการบริหารนิยธรรม

๔.๑ ความเป็นมาและยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลขามใหญ่	๗๒
๔.๒ แนวคิดการบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักการบริหารนิยธรรม	๘๐
๔.๓ การบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่ตามหลักการบริหารนิยธรรม	๘๒

บทที่ ๕ สรุปผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการศึกษา	๑๐๑
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๐๖

บรรณานุกรม	๑๐๗
------------	-----

ภาคผนวก	๑๑๓
---------	-----

ผนวก ก สัมภาษณ์	๑๑๔
ผนวก ข เอกสารราชการ	๑๑๕

ประวัติผู้วิจัย	๑๒๗
-----------------	-----

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๑ กรอบแนวความคิดการวิจัย	๑๓
ตารางที่ ๒ แสดงการเปรียบเทียบหลักอำนวยการบริหารเทศบาลตำบลขามใหญ่	๘๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

(๑) การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลีและพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรียงตามคัมภีร์ได้ดังนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิภวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ฉก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตค. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตคนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ทก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิปาต	(ภาษาไทย)

พระอรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ. (บาลี)	=	ทีฆนิกาย	สมุญจลวิลาสินี	มหาวคคอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)
ที.ม.อ. (ไทย)	=	ทีฆนิกาย	สมุญจลวิลาสินี	มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)

ฎีกาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.ฎีกา (บาลี)	=	ทีฆนิกาย	ลีนตภปฺปกาสนี	มหาวคคฎีกา	(ภาษาบาลี)
อง.จตุกก.ฎีกา (บาลี)	=	องคุตตรนิกาย	จตุกกนิปาตฎีกา		(ภาษาบาลี)

(๒) การระบุหมายเลขย่อ

การอ้างพระไตรปิฎกภาษาบาลี และพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึง เล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับเช่น ที. ม. (ไทย) ๑๐ / ๕๐ / ๖๐. หมายถึงการอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๕๐ หน้า ๖๐